

SENTÈNCIA

En nom del Poble Andorrà.-

A la vila d'Andorra la Vella, 10 de gener del 2019

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY, i els magistrats M.I. Sr. Vincent ANIÈRE i M.I. Sr. Carles CRUZ MORATONES, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- Per escrit enregistrat als vint-i-set de juliol de dos mil onze la Sra. C.S.M., actuant com a procuradora de la Sra. A. M.T.C., va formular demanda en reclamació de quantitat pel procediment ordinari contra el Sr. J.B.P. –titular

administratiu de l'establiment hotel·er "XXX" radicat a la població del XXX-. Posava de relleu que la seva patrocinada és la titular administrativa del negoci "C. E." radicat al Carrer XXX, en tant que hereva universal del seu difunt marit Sr. A.R.T. Que l'any 1997 el darrer i la mercantil "Construccions XXX, S.L." van ser contractats per a la realització de l'obra de remodelació, d'ampliació i de condicionament per a la seva explotació de l'establiment hotel·er "XXX". Que la factura pels treballs realitzats pel Sr. A.R.T. ascendeix a la suma global de cent vuitanta-quatre cinc-cents quaranta-quatre mil quatre-cents trenta-tres pessetes (184.544.433.- pessetes) dels quals ja s'han abonat cent quaranta-sis milions de pessetes (146.000.000.- pessetes). L'any 1999 el fill del defenent va encomanar un estudi a la mercantil "XXX, S.A." que concretà el deute en l'import de trenta-vuit milions cinc-cents quaranta-quatre mil quatre-cents trenta-tres pessetes (38.544.433.- pessetes). Tanmateix la predita societat descomptava les quantitats de vint-i-un milions vuitcentes vuitanta-cinc mil sis-cents catorze pessetes (21.885.614.- pessetes) com a diferència entre allò facturat i allò realment realitzat; deu milions de pessetes (10.000.000.- pessetes) en concepte de penalitat pel retràs en l'entrega de l'obra; i cinc milions cinc-cents cinquanta-vuit mil pessetes (5.558.000.- pessetes) en concepte d'allotjament i de manteniment dels fusters que van treballar a l'obra. Que el Sr. A.R.T. mai va acceptar els descomptes efectuats per XXX, S.A.", havent intentat en els darrers anys assolir un acord amb el defenent i el seu fill per liquidar l'assumpte, si bé, no havent-ho assolit. Malauradament qui més sabia de l'afer és el difunt Sr. A.R.T., que s'encarregà personalment dels tractes amb l'adversa, principalment amb el seu fill, desconeixent la seva mandant els detalls d'aquests, el que no ha de merèixer que el defenent se n'aprofiti. Que per tal de conèixer els motius pels quals el defenent es nega a pagar la quantitat de trenta-vuit milions cinc-cents quaranta-quatre mil quatre-cents trenta-tres pessetes (38.544.433.- pessetes) i per intentar una entesa entre els litigants, dos mesos després de la mort del marit de la demandant, el germà de la seva patrocinada es va reunir amb el fill del defenent, i d'aquesta desafortunadament se n'extreu que el darrer no vol fer-se càrrec del deute segons s'expressa en el fet quart del present escrit

d'al·legacions. Reclama a l'adversa la quantitat resultant de restar de la suma de dos-cents trenta-un mil sis-cents cinquanta-sis euros amb setanta-un cèntims (231.656,71.- EUROS) les quantitats que puguin ser acreditades pel defenent en concepte de danys i perjudicis soferts per l'eventual mala realització dels treballs efectuats pel Sr. A.R.T. I després d'invocar els fonaments de dret aplicables sol·licita es dicti sentència condemnant al Sr. J. B.P. a pagar a la seva patrocinada la quantitat que es determini un cop descomptat de l'import de dos-cents trenta-un mil sis-cents cinquanta-sis euros amb setanta-un cèntims (231.656,71.- EUROS) les quantitats que s'acreditin en el present afer per raó dels danys i perjudicis soferts pel defenent per l'eventual mala execució dels treballs duts a terme a XXX per part del Sr. A.R.T., augmentada dels interessos legals corresponents i tot això amb condemna en costes a la part demandada.

II.- Per escrit enregistrat en data dinou d'octubre de dos mil onze el Sr. A. C.R., actuant com a procurador del Sr. J.B.P., sense contestar al fons de la demanda, formulà excepcions dilatòries d'indeguda presentació de la demanda així com de manca de legitimació activa; que després dels tràmits corresponents, aquelles foren rebutjades per aute dictat el quinze de febrer de dos mil dotze.

III.- Per escrits de dates vint-icinc de juliol i vint-i-sis de setembre de dos mil dotze, les parts evacuaren respectivament escrits de rèplica amb contesta a la reconvenció i de dúplica.

Les parts litigants van formular escrit de proposició de proves i es va procedir a la pràctica de les que foren admeses, amb el resultat que existeix a les actuacions. Que ambdues parts formularen escrits de conclusions en data disset de gener de l'any en curs, quedant aleshores els autes per sentència

IV.- L'Hble. Tribunal de Batlles va dictar Sentència en data 04-04-2018 i va decidir : **"Primer.-** que estimant íntegrament la demanda principal interessada per la Sra. A.M.T.C. contra els germans Srs. J., D. i J. M. B. M., hereus de llur pare Sr. J. B. P. –q.e.p.d- i rebutjant de ple la reconvenció, ha de condemnar i condemna solidàriament als darrers a pagar a la primera la quantitat de dos-cents trenta-un mil sis-cents cinquanta-sis euros amb

setanta-un cèntims (231.656,71.- EUROS), augmentada dels interessos legals produïts d'ençà el dia nou de maig de dos mil dos i fins que sigui íntegrament satisfeta, amb imposició de les costes processals d'aquesta instància segons s'ha motivat en el darrer Considerant.

Segon.- contra aquesta resolució es pot interposar recurs d'apel·lació en el termini de tretze dies, presentant la voluntat d'apel·lar davant la secció del Batlle Ponent. Presentada l'apel·lació, el Batlle Ponent emplaçarà per Providència les parts perquè compareguin davant el Tribunal Superior de Justícia d'Andorra per a formalitzar el recurs en el termini de quinze dies remetent així mateix els autes originals.”

V.- Contra l'esmentada resolució formula recurs d'apel·lació la representació processal dels Srs. J., D. i J. M. B. M. i, en virtut dels arguments que exposa en les seves conclusions de data 29-06-2018, demana la seva revocació i que s'imposin a l'adversa les costes del procediment.

Ha actuat com a magistrat ponent el M.I. Sr. Carles CRUZ MORATONES.

FONAMENTS DE DRET

PRIMER. – En el present procediment, la part agent la Sra. A.M.T.C. reclama front la part defenent els Srs. J., D. i J. M.B. M., hereus del seu pare Sr. J.B.P., en demanda en la que sosté una petició de condemna de 231.656,71€, menys la suma que la part contrària pugui acreditar en concepte de danys i perjudicis soferts per l'eventual mala realització dels treballs efectuats pel seu difunt espòs A.R.T., titular del negoci XXX

Al seu torn la part defenent, a més d'oposar-se a la demanda principal, va formular demanda reconvençional en reclamació de 360.116€ equivalents als costos de la refacció dels elements mal executats pel difunt Sr. R.

La sentència d'instància estima la demanda principal i desestima la demanda reconvençional.

Contra tal decisió s'alça la part vençuda.

SEGON.- Antecedents d'interès

Ha quedat acreditat a les actuacions que el Sr. R. i el Sr. B. pare (aquest a través de la persona del seu fill J. M. que va ser qui de fet feia els tractes comercials) varen convenir verbalment l'any 1997 que el primer executés determinades obres en la remodelació i ampliació de XXX. També hi intervingué la societat XXX,SA que es feu càrrec del treball d'estructura, façanes i interiors amb material subministrat pel Sr. R. Les tasques que va executar XXX van ser la fusteria interior i exterior, subministrament d'accessoris de banys i la tasca de decoració de Nadal per l'obertura inaugural en aquestes festes de l'any 1997.

Un cop finalitzades les obres i facturats els treballs per XXX van sorgir discrepàncies per part del Sr. B. doncs estimava que alguns treballs estaven mal executats, hi va haver retard en la finalització i no se li va abonar l'estada i mantenció, en la part de l'hotel que seguia oberta, del operari que feien les obres per compte del contractista. A tal fi la família B. va encarregar a una empresa auditora (de la qual era soci un cosí germà del Sr. J. M.) sobre les diferències entre el que es facturava i el que s'havia executat. No disposem del text del dit informe de l'any 1999 i, per tant, desconeixem les seves conclusions, però el cert és que no es va presentar cap reclamació ni judicial ni extrajudicial per part del contractista Sr. R. contra el Sr. B. en reclamació del saldo que, segons els seus càlculs reflectits en la factura 17.6.98 (document 2 de la demanda), li devia aquest últim (38.544.433 pessetes). Posteriorment, a la data de la factura, les relacions comercials entre els dos senyors varen continuar en referència a treballs de manteniment de l'hotel.

Passaren els anys, i en 2010 mor el Sr. R.. L'any següent la seva vídua

reclama el pagament d'aquella factura (sense acompanyar els albarans dels treballs realitzats i que s'esmenten en la factura com a base del seu import) i ja avança que pugui deduir el defenent els perjudicis que hagi sofert per causa de la mala execució d'alguns treballs realitzats en l'obra pel seu difunt espòs.

Abans, a l'any 2005, el Sr. B.P. (que també va morir al llarg del present procediment en l'any 2012 i substituït processalment pels seus fills hereus) va encarregar a la societat XXX,SL la realització de diferents feines en l'hotel. Aquestes obres realitzades que varen tenir un cost, en el qual ara es fonamenta bàsicament la reclamació per via convencional contra la Sra. T. perquè vincula aquestes obres a la necessitat de reparar els defectes d'execució en els que va incorre el Sr. R. durant les obres executades l'any 1997.

TERCER.- Prescripció de la demanda principal. Estimació

En el seu primer greuge, la part defenent i apel·lant es queixa de que la sentència d'instància ha incorregut en una incongruència omissiva parcial en no resoldre la seva al·legació de prescripció en base a Constitució Quarta del Títol II del Llibre VII de les Constitucions i altres drets de Catalunya respecte els deutes d'Artistes e Menestrals que és de tres anys. Considera doncs que en haver esperat 14 anys a reclamar (en realitat serien 13 des de la data de la factura de 1998) s'han superat amb escreix el trienni màxim per evitar la prescripció indicada.

En la seva contesta a la demanda, a més de proposar altres excepcions processals (com el defecte en el mode de formular la demanda i la de la manca de legitimació activa que ja han estat rebutjades i no s'han reproduït en aquesta alçada), va formular l'excepció peremptòria de prescripció de l'acció exercitada en la demanda. Ho va fer argumentant que estàvem davant d'un contracte de prestació de serveis entre societats mercantils i que, aleshores, la prescripció era de tres anys. En respondre en rèplica la

part agent va argumentar que estàvem davant d'un contracte d'execució d'obra, i el termini de prescripció del qual havia de ser el general de 30 anys de l'Usatge Omnes Causae. I en el tràmit de duplica, la part defenent va afegir que si era un contracte d'execució d'obra calia aplicar la prescripció triennal d'artistes i menestrals, segons la interpretació reiterada i pacífica de la jurisprudència de la Sala amb cita de les nostres sentències TSJC 339/10 de 30.6.11, i TSJC 073/04 de 23.9.04.

La sentència d'instància conclou que el contracte entre les parts era un contracte d'execució d'obra a càrrec d'un industrial i no de prestació de serveis, i aplica l'Usatge esmentat (30 anys) per estimar que l'acció no estava prescrita, sense fer esment al corresponent a la Constitució Quarta per artistes i menestrals ja esmentada.

Però no podem compartir aquesta aplicació del dret en matèria de prescripció en aquest cas. En efecte de les nostres sentències TJC 339/10 de 30.6.11, TJC 216/13 de 17.12.13 i TJC 283/16 de 23.3.17, entre d'altres hem vingut sostenint que en el casos d'industrials (siguin persones físiques o jurídiques) que intervenen en una obra per executar determinats treballs per cobrar les seves feines del qui els ha contractat tenen un termini de tres anys, perquè se'ls aplica la Constitució Quarta que era prevista per "menestrals" i en aquesta qualificació cal incloure avui en dia als industrials que realitzen treballs específics en una obra. Dèiem en la nostra TJC 216/13 de 17 de desembre que: *"Aquest Tribunal ha tingut l'ocasió de precisar què entén per menestral o artesà, en el sentit de que "dins el concepte de menestrals o artesans s'han d'incloure els crèdits que es desprenen de la prestació d'oficis o tasques manuals i també els que executen professionals de l'àmbit de la ciència o de les arts" (TSJC 73/04 del 23.09.04, 031/08 del 18.09.08 i 339/10 del 30.06.11). Com es deia en un cas similar a aquest: "els treballs de reforma d'una cuina enumerats en la factura del dia 30 de maig del 2008, corresponen a prestacions d'oficis o tasques manuals, realitzades per un professional de l'àmbit de la ciència o de les arts, i per tant els crèdits que han generats els treballs esmentats, han de ser considerats com crèdits de menestrals o artesans sotmesos a la prescripció triennal" (sentència TSJC-126/12 del 15 de novembre de 2012). Aquesta doctrina*

és plenament traslladable al cas que ens ocupa. En efecte, les factures quin pagament exigeix la societat recurrent interessen principalment feines en el ram de paleta, fusteria, electricitat, lampisteria i climatització (folis 54 i 56), tractant-se d'activitats característiques de professionals que desenvolupen un art o ofici fonamentalment manual.”

Així, si el Sr. R. va fer treballs específics de fusteria interior i exterior de la reforma de l'hotel i va subministrar els complements de bany, com a tasques més rellevants, tenia un termini de tres anys per reclamar el seu import. I no ho va fer.

Segurament afegirem, com argument de reforç, que la versió donada pel Sr. B. de que havien arribat a l'acord de donar per finiquitat el pagament pendent dels treballs perquè hi havia hagut deficiències en l'execució atribuïbles al Sr. R., vindria corroborat pel fet que varen seguir tenint relacions comercials entre ells (com confessa la seva vídua), una relació d'amistat entre ells (com també va confessar la primera vegada la Sra. T.) i al fet que unes lletres de canvi amb l'import total de la reclamació que ara efectua la seva vídua (i aportades per ella), no varen ser mai signades ni acceptades ni encara menys presentades al cobrament.

En conclusió, doncs hem de dir que el motiu ha de prosperar i que la reclamació de la Sra. T. està prescrita i, per tant, la seva demanda ha de ser desestimada amb imposició de les costes de la instància.

QUART.- Desestimació de la demanda reconvençional

Quant a la demanda reconvençional hem de començar per dir que no es veu afectada per la prescripció triennal (al·legada per la defenent reconvençional en la seva contesta de manera condicionada) com en el cas de la demanda principal perquè no estem davant de la reclamació de l'import dels treballs efectuats per un industrial, sinó que ens trobem davant d'una reclamació de

danys i perjudicis per incompliment defectuós del contracte. En aquests casos, el termini de prescripció és de la norma general, és a dir, el trentenari de l'Usatge Omnes Causae.

Pel que respecta al fons de la reclamació hem de coincidir amb la valoració que en fa el Tribunal d'instància. Així, per una banda, no s'ha pogut acreditar el retard significatiu en l'entrega dels treballs encomanats a XXX del Sr. R.. Com tampoc del detall de la factura presentada per XXX,SL es pot concloure que afectava als treballs de fusteria interior i exterior del Sr. R. i, a més, resulta estrany que si aquests treballs es van executar al llarg de 1997, no es fes la rehabilitació dels defectes fins l'any 2005, tractant-se d'un establiment obert al públic. I encara més, de la declaració del legal representant de XXX,SL es detecta que el problema de la intervenció de la dita comercial van ser els problemes apareguts en els terres de la part reformada de l'hotel i en aquest punt cap intervenció professional hi va tenir XXX.

En conseqüència, no s'ha demostrat cap relació de causa efecte entre els treballs de 1997 i la reforma de l'any 2005 amb la qual cosa la demanda reconvencional no pot prosperar. Aquesta demanda més sembla una acció de resposta a la pretensió de la part contrària.

Tot això porta a que aquest motiu no pugui ser estimat i el recurs només pugui ser estimat de manera parcial.

CINQUÈ.- L'èxit parcial del recurs s'ha de traduir, en matèria de costes processals, en la no imposició de les costes d'aquesta alçada (arg. Novel·la 82, cap. X).

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

ESTIMAR PARCIALMENT el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal dels Srs. J., D. i J.M.B.M., com hereus del seu pare J.B.P. contra la Sentència dictada per l'Hble. Tribunal de Batlles en data 4 d'abril de 2018, **que revoquem parcialment en el sentit de que també es desestima la demanda principal amb imposició de les costes causades per aquesta demanda a la part agent.** Mantenim la desestimació de la desestimació de la demanda reconvençional.

No fem pronunciament de les costes causades en aquesta alçada derivades d'aquest recurs.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. Presidenta de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-